

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : วิธีการพิจารณาความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญไทย
ในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ
โดย : นายสุชาย จอกแก้ว
ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต ปีที่เสนอ 2539

หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นถือว่าเป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับชั้นสูงสุดของ
ประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในการปกครอง
กล่าวคือ กฎหมายรัฐธรรมนูญมีศักดิ์สูงกว่าบรรดากฎหมายในรูปอื่น ๆ กฎหมาย
อื่น ๆ นั้นจะมาขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญมิได้ ด้วยเหตุนี้รัฐที่มีการบัญญัติกฎหมาย
รัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร จึงจำต้องมีบทบัญญัติเป็นเชิงรองรับความเป็น
กฎหมายสูงสุดของกฎหมายรัฐธรรมนูญของรัฐนั้น ๆ ด้วยเสมอ อันเป็นเหตุให้
ต้องมีการรักษาสถานภาพความเป็นกฎหมายสูงสุดนี้ไว้มิให้มีการล่วงเกินได้ วิธี
การรักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของกฎหมายรัฐธรรมนูญประการหนึ่ง ก็คือ การ
มีระบอบองค์กรที่จะทำหน้าที่ในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ และอีกประ-
การหนึ่งก็นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการรักษาความเป็น
กฎหมายสูงสุดของกฎหมายรัฐธรรมนูญ นั่นก็คือ หลักกฎหมายว่าด้วยวิธีการพิจารณา
ความของ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้
อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ
อันเป็นสิ่งที่รัฐในระบอบเสรีประชาธิปไตยทั้งหลาย จะต้องให้ความสำคัญและควร
คำนึงถึง นั่นคือกลไกการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจของบุคคลที่เป็นตุลา-
การรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นมาตรการที่จะควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจให้เป็นไปโดย
รัดกุม และเพื่อลดโอกาสของตัวบุคคลที่จะบิดเบือนการใช้อำนาจของตนโดยมิชอบ

จำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีในการพิจารณาความให้เป็นกลไกเพื่อถ่วงดุลและตรวจสอบ
การใช้อำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญผู้มีอำนาจชี้ขาดดังกล่าว

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน มิได้บัญญัติให้มี
กฎหมายว่าด้วยวิธีการพิจารณาความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญไว้เป็นการเฉพาะ
เป็นเหตุให้ต้องนำพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับ แต่เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณา
ดังกล่าว ทำให้เห็นว่า ยุทธวิธีในการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของไทย
ในปัจจุบันนั้น มิได้เป็นไปตามยุทธวิธีในการพิจารณาที่มีลักษณะเหมือนกับวิธี
การพิจารณาคดีในรูปแบบศาล หากแต่เป็นรูปแบบการพิจารณาในรูปของคณะ-
กรรมการ และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะการใช้อำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
แล้วก็ทำให้เห็นว่า ลักษณะการใช้อำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นเป็นลักษณะ
การใช้อำนาจในทางตุลาการ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า ยุทธวิธีในการพิจารณาความของ
คณะตุลาการรัฐธรรมนูญของไทยในปัจจุบัน มิได้มียุทธวิธีในการพิจารณาที่สอดคล้อง
กับลักษณะการใช้อำนาจในทางตุลาการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

เมื่อวิธีการพิจารณาความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีรูปแบบวิธีการ
พิจารณาเป็นรูปแบบของคณะกรรมการดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุของปัญหาที่จะต้องมียุทธวิธี
การปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาของคณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญ ให้มีหลักเกณฑ์และรูปแบบวิธีการพิจารณาความเป็นรูปแบบขององค์กร
ศาลในกระบวนการยุติธรรมสาขากฎหมายมหาชนในอนาคตต่อไป

ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการพิจารณาความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญใน
ปัจจุบันเช่น ปัญหาการจำกัดสิทธิของคู่ความหรือประชาชนในการเสนอปัญหา
กฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้โดยตรง ปัญหาการไม่ให้
สิทธิแก่คู่ความและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ปัญหา
การพิจารณาคดีของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมิได้มีการพิจารณาโดยเปิดเผยต่อหน้า

คู่ความและมีได้มีการพิจารณาคดีด้วยวาจา เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ นับว่าเป็น
ปัญหาสำคัญของวิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ที่ควรแก่การปรับปรุง
แก้ไข เพื่อให้วิธีการพิจารณาความมีความเป็นมาตรฐานมากขึ้น

ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับระบบและวิธีการพิจารณาความ
ของตุลาการรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ จึงเห็นควรที่จะให้มีการปรับปรุงแก้ไข
รูปแบบวิธีการพิจารณาความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของประเทศไทยให้เป็น
รูปแบบวิธีการพิจารณาในรูปขององค์กรศาลในกระบวนการยุติธรรมสาขากฎหมาย-
มหาชน และควรมีการปรับปรุงแก้ไขหลักกฎหมายว่าด้วยวิธีการพิจารณาความ ดัง
ต่อไปนี้คือ ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติให้สิทธิแก่ผู้เสียหายหรือกลุ่มเอกชนหรือ
องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐมีสิทธิเสนอปัญหากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญต่อคณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญได้โดยตรง ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติให้สิทธิแก่คู่ความและผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องในคดีสามารถมีสิทธิต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติให้มี
การพิจารณาคดีโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่ความ และให้มีการพิจารณาคดีด้วยวาจา
ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการสืบพยานหลักฐาน หรือค้นหาพยานหลัก-
ฐานของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้มากกว่าเดิม ควรมีการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยว
กับการลงมติวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้มีผลเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ
ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติ ให้สิทธิแก่ตุลาการรัฐธรรมนูญ ที่ไม่เห็นชอบด้วยกับ
คำวินิจฉัยมีสิทธิทำความเห็นแย้งได้ และควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับผล
ของคำวินิจฉัยให้มีผลเป็นการเฝ้าระวังแก่บุคคลต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการ
บังคับใช้ของกฎหมาย ที่มีข้อความขัดรัฐธรรมนูญนั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเคารพใน
สิทธิของประชาชน และเป็นการคุ้มครองและรับรองสิทธิของประชาชนตามที่
รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ และประการสำคัญเพื่อให้ได้คำวินิจฉัยของคณะ-
ตุลาการรัฐธรรมนูญที่มีคุณภาพและป้องกันการปิด เบี่ยงการใช้อำนาจโดยมิชอบของ
คณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นด้วย